

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

Ügyszám: SZJSZT 24/17.

A szakvélemény tárgya: Számítógépi programalkotás jogi védelme

A Megkereső által feltett kérdés:

1. Az alperesi védekezésére figyelemmel állapítsa meg, hogy az alperesek általi használat az együttműködés szerint megvalósulhatott-e azzal, hogy a felperes hálózaton keresztül hozzáférést biztosított a szoftverhez az alperesek számára.

2. Vizsgálja meg, hogy a fent említett megállapodás rendelkezései szerint a szoftver használat a részleges funkcionalitás és rendszerhibák mellett megvalósult-e, és ha igen akkor a szoftverrel kapcsolatban licenccijra részleges vagy teljes jogosultságról beszélhetünk e körben (lásd. Hibalista) részleges jogosultságra, ha van ilyen, tegyen %-os megállapítást.

3. A megállapodás és az általános informatikai gyakorlat tükrében határozza meg a szoftver üzemeltetés, követés és támogatás fogalmát.

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

Tekintettel arra, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: „Rendelet”) 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)”, az eljáró tanács a megkeresés, illetve a megkereséshez csatolt dokumentumok alapján hozta meg szakvéleményét. Az eljáró tanács azt a szoftvert vizsgálatra nem kapta, amelyre a kérdések vonatkoztak.

1. Rövid tényállás

1.1. A kirendelő bíróság az ügy rövid tényállását az alábbiakban határozta meg.

„Perbeli felek 2011. júliusban együttműködési megállapodást kötöttek a felperes szoftverének felhasználásával egy vállalatirányítási szoftver, valamint CRM (ügyfélkapcsolati rendszer) és projektkövetés létrehozására, bevezetésére majd ennek sikeressége esetén továbbfejlesztésre és hasznosításra. A felek 2011. augusztustól megkezdték az együttműködést, a felperes hálózaton keresztül hozzáférést engedélyezett a szoftverének használatára. A közös tevékenység a felek között 2012 márciusáig tartott, április végén pedig megszűnt. A felperes ezen időszak alatt 5 számlát állított ki a II. r. alperes nevére, mindösszesen 1.900.080 Ft összegben. A számlákat a felperes felszólításai ellenére sem az I. rendű, sem a II. rendű alperes 2012 decemberéig nem fizette meg.

A felperes többször módosított, illetve pontosított keresetében az 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 16.§ (1) bekezdése, valamint 42.§ (1) bekezdése alapján kérte a bíróságtól, hogy felhasználási díj címén kötelezze az I. rendű alperest összesen 950.040 Ft tőketartozás és járulékai, valamint ugyancsak a fenti jogcímen, kötelezze a II. rendű alperest összesen 950.040 Ft tőketartozás és járulékai megfizetésére.

Az alperesi védekezés szerint a felek a felperesi vállalatirányítási szoftver bevezetésére és az alperesi adatbázisokkal és korábbi kezelőrendszerrel történt integrálásra vállalkozási és egyben

a szoftver további értékesítésére nézve együttműködési szerződést kötöttek. Utóbbiban az alpereseket piackutatási és propaganda feladatok terhelték. Az alperesek a vállalkozói díj igényrel kapcsolatban védekezésüket arra alapították, hogy nem történt meg a felperes teljesítése. A felperes 2012. áprilisig dolgozott a vállalatirányítási szoftveren, de eredmény nélkül. Az alperesek a befektetett rengeteg munka ellenére a megvalósítási szakaszban azt tapasztalték, hogy az integráció reménytelen, a felperes által kifejlesztett program alkalmatlan a megkívánt feladatok elvégzésére, ezért 2012. áprilisban levélben elálltak a szerződéstől. Az alperesek hangsúlyozták, hogy a felperes Szjt. 16.§ és 42.§-ára történő hivatkozása azért nem áll meg, mert a használati, felhasználási szerződésekre a jótállási-, kellék- és jogszavatossági szabályok vonatkoznak. Ez vezetett az alperesek elállásához és ez eredményezte, hogy a felperes a teljesítményéért semmilyen jogcímen, semmilyen díjra nem jogosult, e körben az Szjt. 49.§ (3) bekezdésére hivatkoztak.”

2. A bíróság által feltett első kérdésről

2.1. A perbeli ügy során felek együttműködésüket az „Együttműködési megállapodás” címet viselő, 2011. júliusban kelt dokumentumban rendezték. Az Együttműködési megállapodás jogi természetét illetően vegyes jellegű abban a tekintetben, hogy a szerződésben megbízási és vállalkozási elemek is tetten érhetőek, de abban a tekintetben is, hogy a megrendelő személye a szoftver bevezetése, illetve a szoftver (egyébként ténylegesen nem megvalósult) értékesítése esetén eltérő volt.

2.2. Az Együttműködési megállapodás egyik kiemelt célja a felperesi vállalatirányítási szoftver alperesekhez történő bevezetése volt. A feleknek a szoftver felhasználásával kapcsolatos jogaikat és kötelezettségeiket az Együttműködési megállapodás részletesen nem tartalmazza.

2.3. Az Együttműködési megállapodás tárgya, vagyis a felperesi szoftver a peres felek által nem vitatottan az Szjt. 1.§ (3) bekezdése szerinti egyéni, eredeti jelleggel rendelkező szerzői mű és ekként szerzői jogi oltalom alatt áll.

2.4. Felek a perben azt sem vitatták, hogy a felperesi szoftver vagyoni jogaival felperes rendelkezik. Noha az eljáró tanács erről – a vonatkozó szerződések hiányában – nem győződhetett meg, szakvéleménye kialakításakor ebből a feltevésből indult ki.

2.5. Az Szjt. 42. § (1) bekezdése szerint a szerző felhasználási szerződésben ad engedélyt művének a felhasználására, a felhasználó pedig köteles ennek fejében díjat fizetni. Az eljáró tanács megvizsgálta a felek által kötött Együttműködési szerződést és arra a megállapításra jutott, hogy az az alperesek számára engedélyezett felhasználási módokat nem határozza meg. A szerződés e hiányát az Szjt. 43.§ (5) bekezdése pótolja, amely szerint „ha a szerződés nem jelöli meg azokat a felhasználási módokat, amelyekre az engedély vonatkozik, illetve nem határozza meg a felhasználás megengedett mértékét, az engedély a szerződés céljának megvalósításához elengedhetetlenül szükséges felhasználási módra és mértékre korlátozódik.”

Az eljáró tanács jelzi továbbá, hogy bár az Szjt. 45.§ (1) bekezdése szerint a felhasználási szerződést – ha az Szjt. másként nem rendelkezik – írásba kell foglalni, a szoftverek esetében a formakényszert azonban az Szjt. 60.§ (5) bekezdése feloldja a programnak kereskedelmi forgalomban történő beszerzése vonatkozásában. A tárgybeli szoftver az eljáró tanács megítélése szerint ilyen szoftvernek minősülhet, de az e kérdéssel kapcsolatos vélemény kialakításához nem állt elegendő információ a Tanács rendelkezésére. E tekintetben ugyanakkor utal a Fővárosi Ítéltábla FIT-H-PJ-2008-717. számú bírósági határozatára, amely az Szjt. 60.§ (5) bekezdését már értelmezte

Amennyiben e körülmények – illetve az időközben beállt jogszabályváltozások (a kereskedelemről

szóló 2005. évi CLXIV. törvény) – értékelése révén a bíróság arra a következtetésre jutna, hogy az ügyben nem a szoftver kereskedelmi forgalomban való értékesítésére került sor, akkor ebben az esetben – az irányadó formai követelmény (írásbeliség) – hiányában érvényesen nem jött létre felhasználási szerződés a felek között.

2.6. A tárgybeli szoftver ún. felhő alapú szolgáltatást nyújtott, amelynek lényege, hogy a szoftver futásához szükséges kód, vagy annak egy része, illetve a szoftver működéséhez szükséges adatbázisok nem a felhasználók (alperesek) számítógépén kerülnek eltárolásra, hanem a szolgáltató (felperes) rendelkezése alatt álló szerveren. A felhő alapú működés során – a technológiai megvalósítástól függően – a fentiekből következően nem feltétlenül van szükség a számítógépi programalkotásról készített tartós többszörözött műpéldány elkészítésére.

2.7. Az eljáró tanács a rendelkezésére bocsátott iratok, különösen a jegyzőkönyvhöz csatolt Hibalista elnevezésű dokumentumokban található képernyőképek alapján ugyanakkor azt valószínűsíti, hogy a konkrét esetben a felhő alapú program elérését az Alperesek számítógépére telepített valamilyen kliensprogram segítségével oldották meg. A kliensprogram működtetése általában szükségessé teszi a kliensprogram (vagy beépülő modul) telepítését (Szjt. 18.§-a szerinti többszörözését), amely az Szjt. szerinti kizárólagos engedélyezési jogok körébe tartozik. A kliensprogram – függetlenül annak műszaki megoldásától – a felperesi szoftver integráns részét képezi, ebből következően a kliensprogram felhasználása megvalósítja a felperesi szoftver szerzői jogi felhasználását. Az eljáró tanács rendelkezésére bocsátott iratok alapján a fenti megállapítás (vagyis a kliensprogram telepítése) mindazonáltal teljes bizonyossággal nem volt igazolható.

2.8. Az eljáró tanács jelzi, hogy más engedélyköteles szerzői jogi felhasználás – a felperesi szoftver hiányában és az iratok alapján – nem volt azonosítható.

2.9. A fentieket összegezve az eljáró tanács azt valószínűsíti, hogy a perbeli szoftver alperesek által történt felhasználása megtörtént.

3. A bíróság által feltett második kérdésről

3.1. Az eljáró tanács számára átadott iratok szerint peres felek nem vitatták, hogy a perbeli szoftvert az alperesi vállalkozások munkavállalóinak egy részre – elsősorban a tesztelés érdekében – felhasználta. Peres felek között ugyanakkor nincsen egyetértés abban, hogy a használat milyen intenzív volt, illetve, hogy a szoftver a felek által kitűzött cél elérésére alkalmas volt-e.

3.2. Alperesek hivatkozása e körben elsősorban az Szjt. 49.§ (3) bekezdésén alapul, amely szerint „ha a szerző a kijavítást alapos ok nélkül megtagadja vagy határidőre nem végzi el, a felhasználó a szerződéstől díjfizetés kötelezettsége nélkül elállhat”. Az idézett jogszabályhely alapján alperesek a szerződéstől való elállásra törekedtek, amelynek következménye a díjfizetési kötelezettség alóli mentesülés lenne.

3.3. Az Alperes által hivatkozott Szjt. 49.§ (3) bekezdése azonban nem minden felhasználási szerződés esetén alkalmazható, csak a jövőben megalkotandó műre vonatkozó szerződésekre. A peres vita ugyanakkor – legalább az együttműködés első szakaszában – egy már létező szoftver bevezetésével függ össze, vagyis e körben az Szjt. 49.§-a nem alkalmazható.

3.4. Az a körülmény, hogy a vita tárgya nem egy jövőben megalkotandó, hanem az együttműködés megkezdésekor már létező szoftver felhasználásával függ össze, legalább két következménnyel jár. Részint alperesek számára az Szjt. még a szoftver alkalmazatlansága esetére sem teremt elállási jogot, másrészt pedig alperes nem hivatkozhat az Szjt. 49.§ (4) bekezdése szerinti mérsékelt díjazásra sem.

3.5. Az eljáró tanács álláspontja az, hogy konkrét ügyben a szerzői jogi szabályok nem adnak sajátos jogcímet alpereseknek sem a szerződéstől való elállásra, sem pedig a kikötött felhasználási díj mérséklésére azon az alapon, hogy a szoftver egyébként megítélésük szerint nem volt alkalmas a kifizetett feladatok ellátására. Az eljáró tanács a kellékszavatossági igényeket nem vizsgálta, részint mivel a vizsgálandó szoftver nem állt rendelkezésére, másrészt pedig azért, mivel a kellékszavatosság általános polgári jogi megítélése nem tartozik a Szerzői Jogi Szakértő Testület hatáskörébe.

3.6. Az eljáró tanács a fentiek mellett megjegyzi, hogy egy már meglévő szoftver bevezetése általában nem eredményez új szoftvert. Ez az általános megállapítás a vállalatirányítási szoftverekre is igaz, ebben az esetben ugyanis elsősorban arra van szükség, hogy a működés korábbi adatait az új program keretei közé betöltsék, továbbá, hogy a szoftver biztosította lehetőségek között a megrendelő működését leképezzék. Annak természetesen nincsen akadálya, hogy felek a meglévő szoftver átdolgozását, továbbfejlesztését is vállalják, erre utaló jel azonban az eljáró tanács számára átadott iratokban nem volt található, sőt a perbeli dokumentumok kifejezetten azt tartalmazzák, hogy „Alapvető cél, hogy az összes megrendelői igényt Szoftver fejlesztési feladatok nélkül lehessen megvalósítani.” (lásd Együttműködési megállapodás 3. oldal).

3.7. Az eljáró tanács jelzi, hogy a felek által kötött Együttműködési megállapodás kifejezetten előírta a szoftver egyedi fejlesztést igénylő átdolgozását, amelynek megvalósulása esetén az alperesek által hivatkozott 49.§-a már alkalmazandó lett volna.

3.8. Az eljáró tanács végül jelzi, hogy a nagyértékű szoftverekre vonatkozó felhasználási jogok beszerzése esetén természetes, ennek megfelelően rutinszerűen jelentkező igény, hogy a jövőbeni felhasználó éles, vagy éles-közeli helyzetben tesztelhesse a kiválasztott szoftvert.

4. A bíróság által feltett harmadik kérdésről

4.1. Az eljáró tanács rögzíti, hogy a kérdésben megjelölt fogalmak (üzemeltetés, követés, támogatás) konkrét tartalmát jellemzően az érintett felek az egymással kötött szerződéseikben rendezik. Gyakran előfordul, hogy a szoftverfejlesztők nemzetközi, vagy magyar szabványokat is alkalmaznak a szoftverek minősítésére (pl. ISO/IEC 25000-es sorozat), amelyek e fogalmakat szintén meghatározhatják. Az eljáró tanács rendelkezésére bocsátott iratokban fellelhető szerződések e fogalmakra vonatkozó konkrét rendelkezéseket nem tartalmaznak, és eljáró tanácsnak arra vonatkozó információja sincsen, hogy felperes az említett szabványok bármelyikét alkalmazta volna.

4.2. Az eljáró tanács rögzíti, hogy a kérdésben megjelölt fogalmak létrejött, meglévő, tényleges használt szoftverek vonatkozásában értelmezhetőek. Az eljáró tanács megítélése szerint ugyanakkor a fogalmak általános jellegű értelmezése a konkrét szerzői jogi felhasználás megvalósulása szempontjából irreleváns lenne.

Budapest, 2017. augusztus 2.

dr. Lábod Péter
a tanács elnöke

dr. Békés Gergely
a tanács előadó tagja

Mamuzsics Gábor
a tanács szavazó tagja